

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ده پویان پژوهش

۳

اصول و مهارت های

بیان نامه نویسی

پژوهش روشنان حقیقت

سید حسین اسحاقی

اسحاقی، حسین، ۱۳۴۱-

اصول و مهارت های پایان نامه نویسی: پژوهش روشنان حقیقت/ حسین اسحاقی- قم: مرکز نشر هاجر (وابسته به مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواران)، ۱۳۹۲.

مسلل: ۵۲۵ ص: ۲۲۱ جدول- (ره پویان پژوهش؛ ۳).

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۸۱۷-۱۵-۶

کتابنامه: ص. [۲۲۰]-۱۵۴.

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیا.

۱. پایان نامه ها - شیوه نامه. الف. حوزه علمیه قم. مرکز مدیریت حوزه های علمیه

خواران. ب. عنوان. ج. عنوان: پژوهش روشنان حقیقت.

۱۱۹۶ الف هالف / ۲۳۶۹ LB

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

نام کتاب: اصول و مهارت های پایان نامه نویسی
نویسنده: سید حسین اسحاقی
ناشر: مرکز نشر هاجر (وابسته به مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواران)
نوبت چاپ: اول - بهار ۹۲
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه
قیمت: ۵۸۰۰۰ ریال
تعداد صفحه و قطع: ۲۰۴ صفحه / رقعی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۸۱۷-۱۵-۶

آدرس: قم - انتهای بلوار محمد امین (پشت) - میدان ارتش

تلفن مرکز بخش: ۰۲۵۱ - ۲۱۴۴۴۰۰

پایگاه اینترنتی: www.Hajar.whc.ir - نشانی الکترونیکی: Hajar@whc.ir

فهرست مطالب

پیش نوشت.....	۱۳
دیناچه.....	۱۵
مقدمه.....	۱۹
انواع مهارت ها.....	۱۹
۱. مهارت های علمی.....	۱۷
۲. مهارت های کار. محتوا.....	۱۷
۳. مهارت های انضباطی یا خود مدیریتی.....	۱۸
فصل اول: پیش نیازها، بایسته های، پایان نامه.....	۲۳
بایسته های نگارش پایان نامه.....	۲۵
۱. نیازشناسی موضوعی.....	۲۵
۲. روش شناسی.....	۲۵
۳. جامع نگری.....	۲۵
۴. هدف مندی در پاسخ گویی به سوالات تحقیق.....	۲۶
۵. بهره گیری از ادبیاتی مناسب.....	۲۶
۶. توجه به مطالعه نظام مند و انواع فعالیت های علمی.....	۲۶
انواع فعالیت ها و مطالعه علمی برای تدوین پایان نامه ها.....	۲۷
۱. پژوهش اصیل.....	۲۸
۲. بازپژوهی.....	۲۸
۳. مطالعه توصیفی صرف یا زمینه یابی.....	۲۹
۴. مطالعه به منظور اطلاع رسانی.....	۲۹
۵. مطالعه مروری.....	۳۰
۶. مطالعه مروری فراگیر.....	۳۰
۷. مطالعه با هدف احیای میراث مکتوب.....	۳۰
۸. مطالعه برای تدوین متون آموزشی.....	۳۱
۹. مطالعه به منظور ترجمه یک اثر.....	۳۱
دست یابی به مسئله تحقیق.....	۳۱
عناصر مهم در مسئله یابی.....	۳۳

۳۳	تبارشناسی مسئله
۳۸	اقسام مسئله
۳۴	طرح مسئله
۳۴	بایسته‌هایی در مورد انتخاب مسئله پژوهشی
۳۵	راه‌های انتخاب مسئله تحقیق
۳۶	خطاهای احتمالی به هنگام انتخاب مسئله
۳۷	ویژگی‌های مسئله تحقیق
۳۹	۱. محدود و مشخص بودن
۳۹	۲. تازه بودن
۴۰	۳. مورد علاقه بودن
۴۰	۴. هماهنگ با توانایی‌های محقق
۴۱	۵. ساختار مناسب داشتن
۴۲	مروزی و انواع تحقیق
۴۳	۱. بنیادی و کاربردی
۴۳	۲. میدانی و آزمایشی
۴۳	۳. درون رشته‌ای و میان رشته‌ای
۴۴	۴. متن پژوهی، موضوع یا مسئله پژوهشی
۴۴	۵. تحقیق معناشناختی و پدیدارشناختی
۴۴	۶. تحقیق توصیفی، انتقادی و تبیینی
۴۵	فرایند تحقیق
۵۰	فرایند خطی (بورگس)
۵۱	فرایند گام به گام (کین)
۵۲	فرایند حلقوی تحقیق (رودستام و نیوتن)
۵۲	فرایند حلزونی (بلاکستر و دیگران)
۴۸	فرایند تحقیق در پژوهش‌های دینی
۴۸	آشنایی با روش‌های تحقیق
۴۸	الف) روش کتابخانه‌ای (اسنادی)
۴۹	ب) تحقیق میدانی
۴۹	۱. آشنایی با روش و جهت‌گیری تحقیق بر مبنای هدف
۴۹	الف) پژوهش‌های بنیادی
۴۹	ب) پژوهش‌های کاربردی
۵۰	ج) پژوهش‌های توسعه‌ای
۵۰	یک. پژوهش‌های انتزاعی

۵۰	دو. پژوهش های تطبیقی
۵۰	سه. پژوهش های تاریخی
۵۰	چهار. پژوهش های اکتشافی
۵۰	پنج. تحقیق های تجربی
۵۱	۲. تقسیم روش ها از بُعد شناختی و پاسخ گویی
۵۱	۱. روش بررسی در تحقیق توصیفی
۵۱	۲. روش بررسی در تحقیق علی
۵۱	مراحل تحقیق
۵۱	اول) مراحل عمومی تحقیق
۵۲	الف) طراحی
۵۲	ب) اجرا
۵۲	ج) گزارش
۵۳	پیش نیازهای تحقیق عمومی
۵۳	۱. انتخاب استادان راهنما و مشاور
۵۴	۲. انتخاب موضوع
۵۵	۳. تعریف موضوع
۵۵	۴. انتخاب عنوان
۵۵	۵. منبع شناسی
۵۶	۶. پیشینه شناسی
۵۷	۷. مطالعه ریز موضوع
۵۸	۸. تحدید ریز موضوع ها
۵۹	۹. تنظیم ریز موضوع ها
۵۹	۱۰. تعریف اصطلاح ها
۶۰	۱۱. تعیین روش تحقیق
۶۰	۱۲. زمان بندی
۶۰	۱۳. پر کردن فرم طرح تحقیق
۶۱	۱۴. تأیید استادان راهنما و مشاور
۶۱	۱۵. تصویب کمیته تحصیلات تکمیلی
۶۱	دوم) مراحل اختصاصی تحقیق
۶۱	الف) مراحل متن پژوهی
۶۱	ب) مراحل مسئله پژوهی
۶۱	منابع، ابزار و روش های دست یابی به معرفت و شناخت
۶۳	بررسی تفصیلی روش های کسب معرفت

۱. مراحل پژوهش تجربی (حسی).....	۶۳
الف) انتخاب مسئله.....	۶۳
ب) مطالعه منابع مربوط به مسئله.....	۶۴
ج) ساماندهی فرضیه یا فرضیه های تحقیق.....	۶۴
د) تعریف عملیاتی متغیرها.....	۶۴
ه) تعیین جامعه آماری.....	۶۵
و) مشخص ساختن ابزار اندازه گیری متغیرها.....	۶۵
ز) تهیه و تنظیم طرح آزمایشی.....	۶۵
ح) اجرای آزمایشی با پیسودن مراحل پیشین.....	۶۵
ط) تجزیه و تحلیل یافته ها.....	۶۶
ی) تهیه و ارائه گزارش پژوهشی.....	۶۶
۲. پژوهش های درون گرا یا عرفانی.....	۶۶
۱. پژوهش های عقلی.....	۶۶
۴. پژوهش مستند به گواهی دیگران.....	۶۷
فصل دوم: آماده سازی برای تحقیق.....	۶۹
مزیت های تهیه طرح تحقیق.....	۷۱
نقش طرح تحقیق در فرایند پژوهش.....	۷۳
ارکان طرح تحقیق.....	۷۴
۱. عنوان.....	۷۵
ظرافت های انتخاب عنوان تحقیق.....	۷۷
۲. کلید واژه (واژگان کلیدی).....	۷۸
۳. بیان مسئله و تعیین قلمرو آن.....	۷۸
۴. تعیین سؤال های تحقیق برای نیل به اهداف.....	۷۹
۵. چارچوب نظری و فرضیه تحقیق.....	۸۰
الف) روش توجیهی.....	۸۰
ب) روش میان بر.....	۸۱
فرایند فرضیه سازی.....	۸۲
ویژگی های فرضیه علمی.....	۸۳
انواع فرضیه ها.....	۸۳
ایجاد چارچوب نظری.....	۸۵
کارکردهای چارچوب نظری.....	۸۶
چیستی متغیر.....	۸۷
الف) متغیر وابسته.....	۸۸

۸۸	ب) متغیر مستقل
۸۸	ج) متغیر تعدیل گر
۸۹	د) متغیر مداخله گر
۸۹	ه) متغیر کنترل
۹۰	تعریف متغیرها یا مفهوم ها
۹۱	ساختن مدل تحلیلی تئوری ها
۹۲	چگونگی ایجاد یک چارچوب نظری
۹۴	۶. پیشینه تحقیق
۹۸	۷. روش تحقیق
۹۹	۸. اهمیت و ضرورت تحقیق
۹۹	۹. زمان بندی تحقیق (قلمرو زمانی تحقیق)
۹۹	۱۰. موانع و محدودیت های تحقیق
۱۰۰	۱۱. ساختار و فصل های پژوهشنامه
۱۰۱	۱۲. منابع پژوهش
۱۱۲	نمونه آموزشی یک طرح تحقیق
۱۱۹	فصل سوم: عملیاتی کردن طرح تحقیق (نگارش پایان نامه)
۱۲۲	۱. تشکیل پرونده علمی
۱۲۳	۲. یادداشت برداری
۱۲۴	۳. پردازش اطلاعات
۱۲۵	ساختار پایان نامه
۱۲۵	۱. عنوان پایان نامه
۱۲۶	۲. پیش نوشت
۱۲۷	۳. چکیده
۱۲۸	۴. فهرست مطالب
۱۲۹	۵. مقدمه
۱۲۹	الف) طرح مسئله
۱۳۰	ب) پیشینه تحقیق
۱۳۰	ج) ضرورت تحقیق
۱۳۰	د) فرضیه
۱۳۱	ه) روش تحقیق
۱۳۱	و) چینش و فصل بندی مطالب
۱۳۲	ز) بیان اجمالی حاصل پژوهش
۱۳۲	۶. متن اصلی رساله

۱۳۲.....	۷. نتیجه و جمع بندی
۱۳۲.....	۸. پیوست
۱۳۲.....	۹. نمایه
۱۳۲.....	۱۰. کتاب نامه
۱۳۳.....	آشنایی با شیوه ارجاع
۱۳۳.....	آدرس دهی مقاله
۱۳۴.....	آدرس دهی کتاب
۱۳۴.....	آشنایی با شیوه نگارش
۱۳۵.....	فصل چهارم: اصول نقادی، ارزیابی و آسیب شناسی پایان نامه ها
۱۳۶.....	موانع، مشکلات و آسیب شناسی پایان نامه ها
۱۳۷.....	۱. یک سونگري
۱۳۷.....	عامیانه سازی
۱۳۸.....	۲. کاهل در تنوع و تفکر
۱۳۸.....	۳. عطف پذیری در برابر حقایق
۱۳۸.....	۴. مسئله خبر بودن پایان نامه ها
۱۳۹.....	۵. کمبود اساتید مجرب و تخصص
۱۳۹.....	۶. پر مشغله بودن اساتید
۱۴۰.....	۷. شتاب زدگی یا سخت گیری بی ریه در تصویب
۱۴۰.....	۸. ناهماهنگی بین اساتید
۱۴۱.....	۹. کلیشه ای شدن و یکنواختی پایان نامه ها
۱۴۱.....	۱۰. حجم گرایی و کثرت صفحه ها
۱۴۱.....	۱۱. غیر استاندارد بودن برخی از معیارهای ارزیابی ها
۱۴۲.....	۱۲. کمی برداری و تکراری بودن
۱۴۲.....	۱۳. همکاری نکردن مراکز علمی با دانش پژوهان
۱۴۳.....	۱۴. نگارش پایان نامه به وسیله دیگران
۱۴۳.....	۱۵. پایان نامه های تکراری و غیر کاربردی
۱۴۴.....	۱۶. هماهنگ نبودن با اساتید در فرایند کار
۱۴۴.....	۱۷. برخی از ویژگی های یک پژوهشگر موفق
۱۴۵.....	بعضی از لغزش های احتمالی پژوهشگران
۱۴۶.....	فرایند تکامل شخصیت علمی پژوهشگر
۱۴۶.....	۱. دوره بهت و حیرت
۱۴۶.....	۲. دوره نقادی
۱۴۶.....	۳. دوره خلق و ایجاد

۱۴۷	ابعاد نقد و معیارهای ارزیابی
۱۴۷	الف) بُعد فرهنگی
۱۴۷	ب) بُعد علمی
۱۴۷	یک. نقد ساختاری
۱۴۷	دو. نقد روشی
۱۴۸	سه. نقد محتوایی
۱۴۸	چهار. نقد نگارشی
۱۶۴	جدول معیارهای قابل توجه در ارزیابی پایان نامه ها
۱۵۰	دفاع از پایان نامه
۱۵۴	فهرست منابع
۱۵۷	پیوست ها

پیش‌نوشت

نیاز طلاب گرامی به مهارت‌های لازم در پایان نامه نویسی، برای ارایه‌ی ارزشمند یافته‌های تخصصی در پایان هر مقطع تحصیلی، ضرورتی انکارناپذیر است. تبخیر یک پژوهشگر در به کارگیری از شیوه‌ها و روش‌های ارایه‌ی تحقیق، به انتقال صحیح یافته‌های علمی وی، کمک شایان توجهی کرده؛ دسترسی علاقمندان را به نتایج پژوهشی تسهیل می‌کند. از این رو اساتید و صاحب‌نظران این عرصه، کوشیده‌اند روش‌های مطلوب و معیار و اصول و مهارت‌های پایان نویسی را به علاقمندان عرضه داشته، در جهت انجام پژوهش‌های روشمند و پایان یافته، قدم‌های مثبتی بردارند.

اثر حاضر که با تلاش محقق ارجمند جناب آقای دکتر سید حسین اسحاقی تألیف و تدوین گردیده، گامی در همین راستاست. ضمن سپاس فراوان از ایشان، امید می‌داریم مورد استفاده طلاب محترم قرار گرفته و آموزه‌های آن بتواند راهگشای نگارش پایان نامه برای دانش‌آموزان گرامی جزو باشد. شایان ذکر است که در انتهای کتاب نیز، پیوست‌های تأثیرگذار ارزشمندی برای آشنایی بیشتر با فرآیند پایان‌نامه‌نویسی و عملیاتی‌سازی طرح تحقیق آمده است. رجاء واثق داریم که این تذکار، مورد استفاده بهره‌گیران ارجمند قرار گیرد.

این مدیریت نظرات گرانسنگ پژوهشگران را بر دیده‌ی منت نهاده، پیشنهادات و انتقادات سازنده شما عزیزان را در ارایه‌ی آثار پویاتر مورد بهره‌برداری قرار خواهد داد.

معاونت پژوهش

مدیریت ساماندهی امور پژوهشی واحدهای حوزوی